

NEM Meetnet Zoldertellingen Vleermuizen - april 2018

Het NEM meetnet Vleermuizen Zoldertellingen geeft de trends van de populatie ontwikkelingen van ingekorven vleermuis en de grijze grootoorvleermuis. Daarnaast wordt de verspreiding van verschillende soorten onderzocht. De gegevens zijn vanaf 2007/2008 binnen het NEM door vrijwilligers verzameld. Het meetnet maakt ook dankbaar gebruik van reeds eerder verzamelde gegevens van grijze grootoorvleermuis en ingekorven vleermuis.

Inspanning

In het seizoen 2017 zijn 214 objecten bezocht waarbij 2313 vleermuizen zijn aangetroffen (figuren 1 en 2). Het aantal bezochte objecten is daarmee iets hoger dan vorig jaar; het aantal aangetroffen vleermuizen ligt echter beduidend hoger. Over de langere termijn bezien ligt het aantal bezochte objecten onder het gemiddelde. Dat is mede het gevolg door de afwezigheid van inensiveringen door studenten tijdens stages zoals in 2013, 2014 en 2015.

In de provincies Gelderland, Limburg en Noord-Brabant zijn meer objecten bezocht dan vorig jaar, terwijl in Utrecht, Noord-Holland en Friesland het aantal min of meer gelijk is gebleven (figuren 3 en 4). Er zijn geen objecten bezocht (of tellingen

doorgegeven) in Zuid-Holland, Groningen en Zeeland. Van de dieren die worden aangetroffen is het overgrote merendeel gewone grootoorvleermuis, gevolgd door laatvlieger (figuur 5). In figuur 5 is ook te zien dat er een relatief groot aantal watervleermuizen zijn gezien. Dit betrof (kraam)kolonies in Friesland in 2015 en een (kraam)kolonie in Noord-Holland in 2016.

Wanneer in een object (sporen van) ingekorven vleermuis of grijze grootoorvleermuis zijn aangetroffen worden de objecten vanaf dat moment opgenomen in een lijst van objecten die extra gevolgd worden. Wanneer het relatief weinig objecten zijn (ingekorven vleermuis) dienen deze bij voorkeur elk jaar geteld te worden. Als het om relatief veel objecten gaat (grijze grootoorvleermuis) worden ze idealiter minimaal eens in de drie jaar bezocht. Zo kan de aantalsontwikkeling van ingekorven vleermuis en grijze grootoorvleermuis goed worden gevolgd.

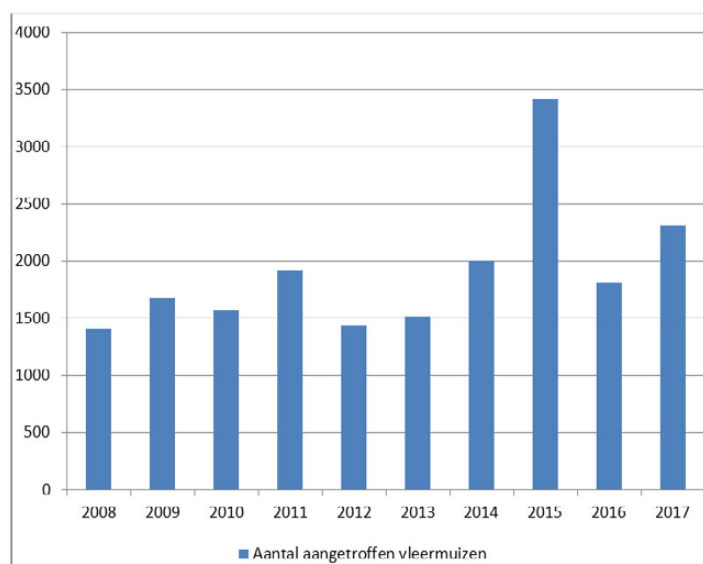
Van de 16 objecten waar ingekorven vleermuis van bekend is (na 2008) zijn er 11 elk jaar vanaf de ontdekking van ingekorven vleermuis bezocht; dat is 65%. De resterende objecten zijn voor de ingekorven vleermuis niet -meer- van belang op één na. Voor de grijze grootoorvleermuis zijn 166 objecten bekend waar vanaf 2008 grijze grootoorvleermuis (één of

meerdere keren) is aangetroffen. Daarvan zijn vanaf het moment dat grijze grootoorvleermuis bekend was 91 (55%) objecten minimaal één keer de afgelopen drie seizoenen geteld. Hierbij geldt dat een groot aantal objecten niet –meer– van belang zijn, maar het zou voor de betrouwbaarheid van de trend beter zijn meer objecten te opnieuw te bezoeken.

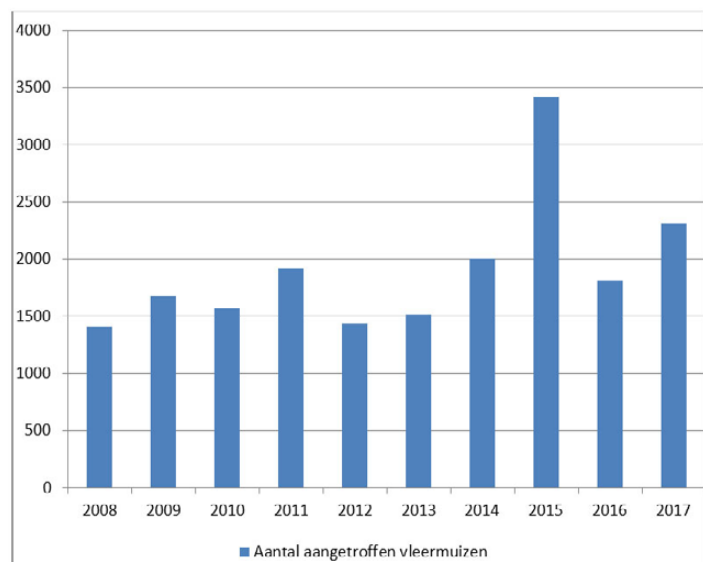
Trends

In eerdere Telgangers werd al geconstateerd dat de trend voor de ingekorven vleermuis schommelingen vertoont die niet direct met schommelingen in de getelde populatie te maken hoeven te hebben, maar een gevolg zijn van ontbrekende tellingen en bijschattingen. Voor de tellingen in Lilbosch bleek dat de clustering van verschillende objecten een vertekend beeld gaf en leidde tot onbetrouwbaarder bijschattingen. Op basis van o.a. nieuwe historische gegevens die de telgroep heeft verzameld, is daarom besloten een ontclustering te doen. Ook voor een

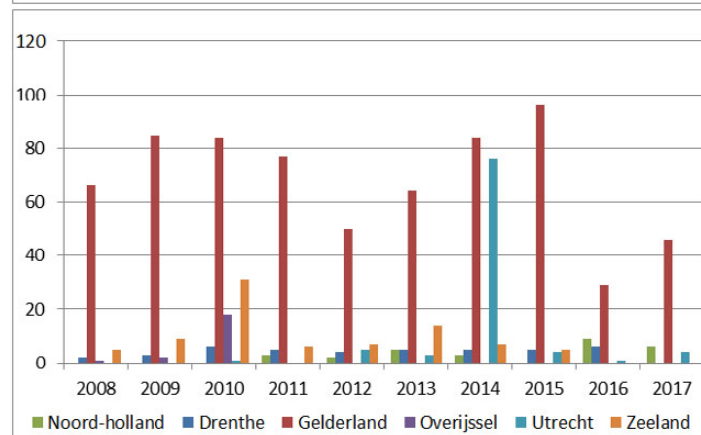
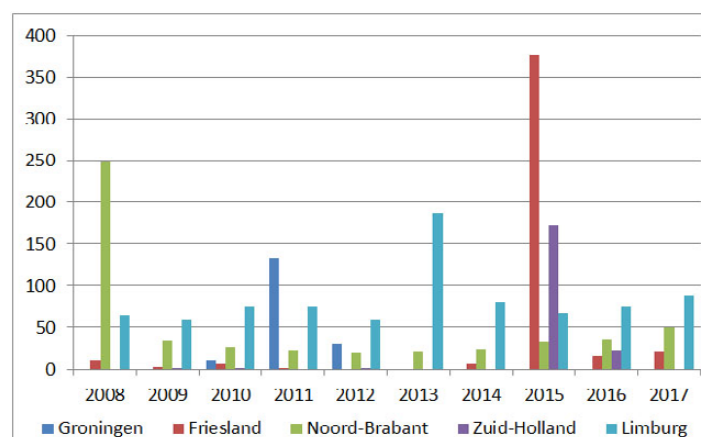
aantal nieuwe objecten bleken de bijschattingen betrouwbaarder te kunnen worden gemaakt aan de hand van nadere informatie over de 'startdatum' van de bijschattingen. Voor de trend voor 2008 ontbreken veel telgegevens uit het (daarna vastgestelde) telseizoen. In samenspraak met CBS en de telgroep worden daarom de trends vanaf dit seizoen anders bepaald. Dat vergt extra werk en daarom ontbreken ze in deze telganger.

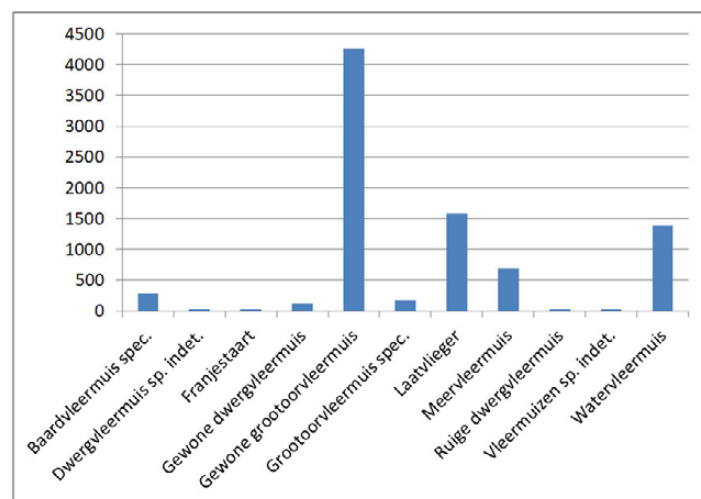
Figuur 1: Aantal bezochte objecten in alle provincies.

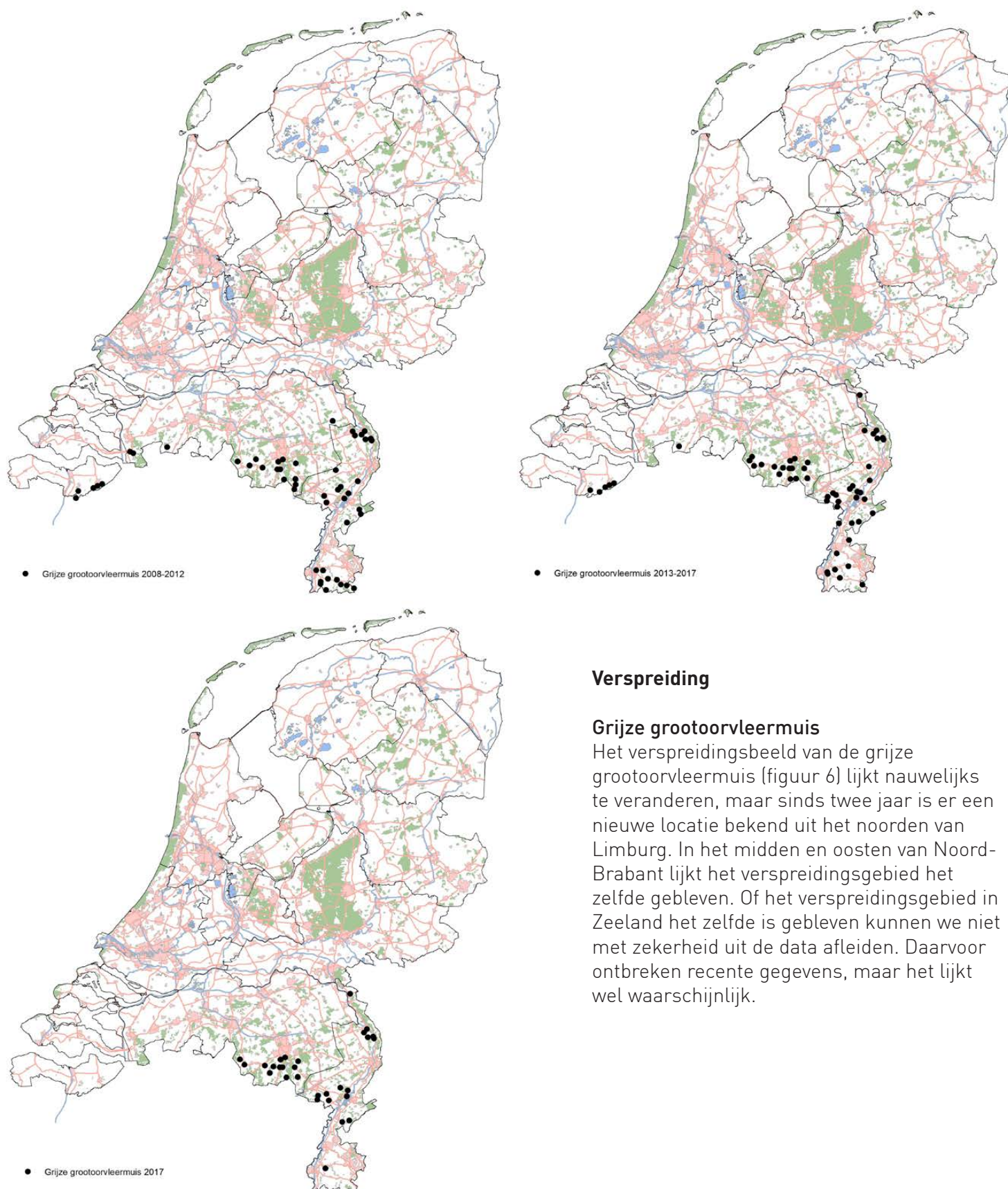
Figuur 2: Aantal aangetroffen vleermuizen in alle bezochte objecten.

Figuur 3 en 4: Aantal bezochte objecten per provincie.

Figuur 5: Aangetroffen dieren bij bezoeken (vanaf 2008).

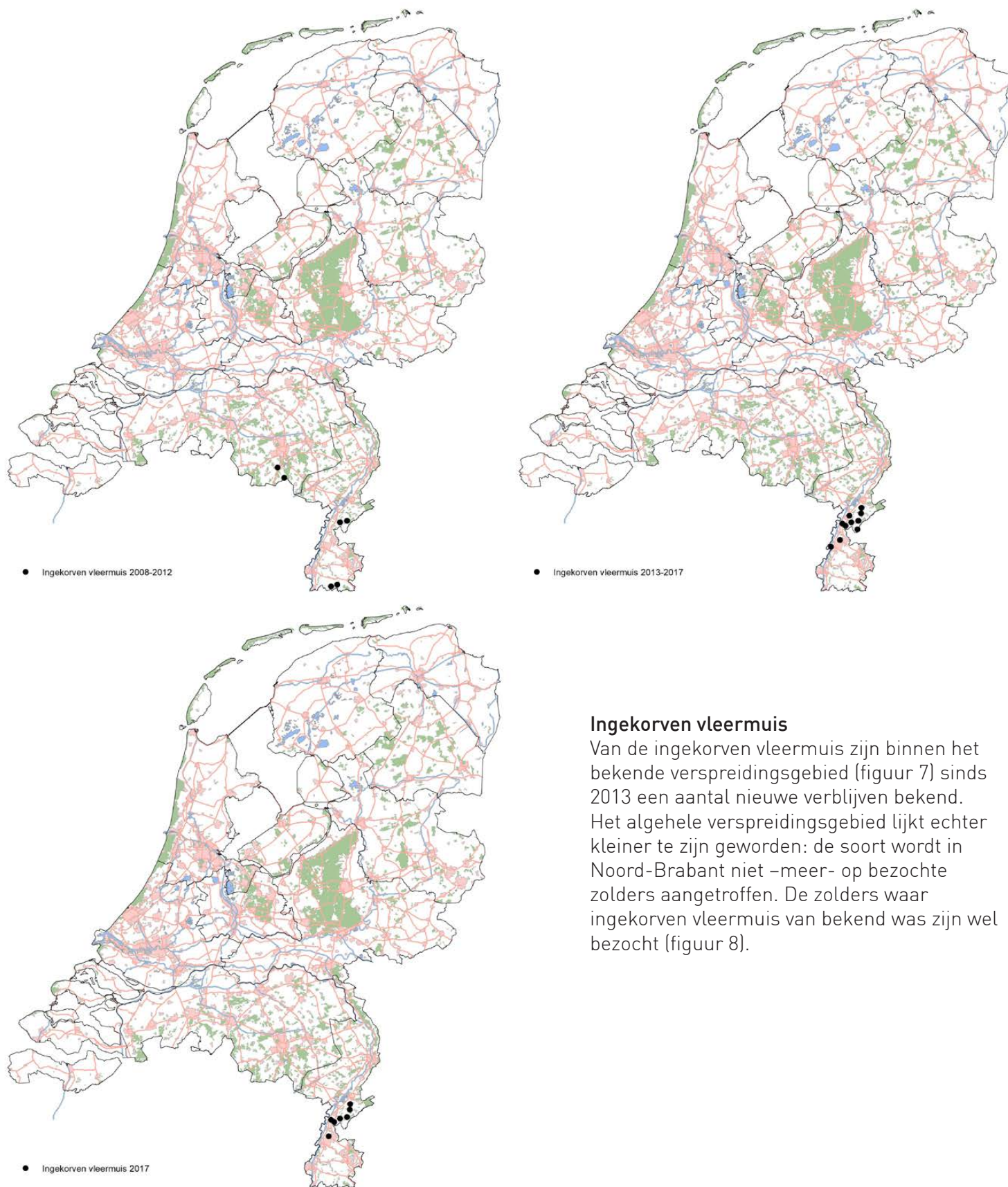

Verspreiding

Grijze grootoorvleermuis

Het verspreidingsbeeld van de grijze grootoorvleermuis (figuur 6) lijkt nauwelijks te veranderen, maar sinds twee jaar is er een nieuwe locatie bekend uit het noorden van Limburg. In het midden en oosten van Noord-Brabant lijkt het verspreidingsgebied het zelfde gebleven. Of het verspreidingsgebied in Zeeland het zelfde is gebleven kunnen we niet met zekerheid uit de data afleiden. Daarvoor ontbreken recente gegevens, maar het lijkt wel waarschijnlijk.

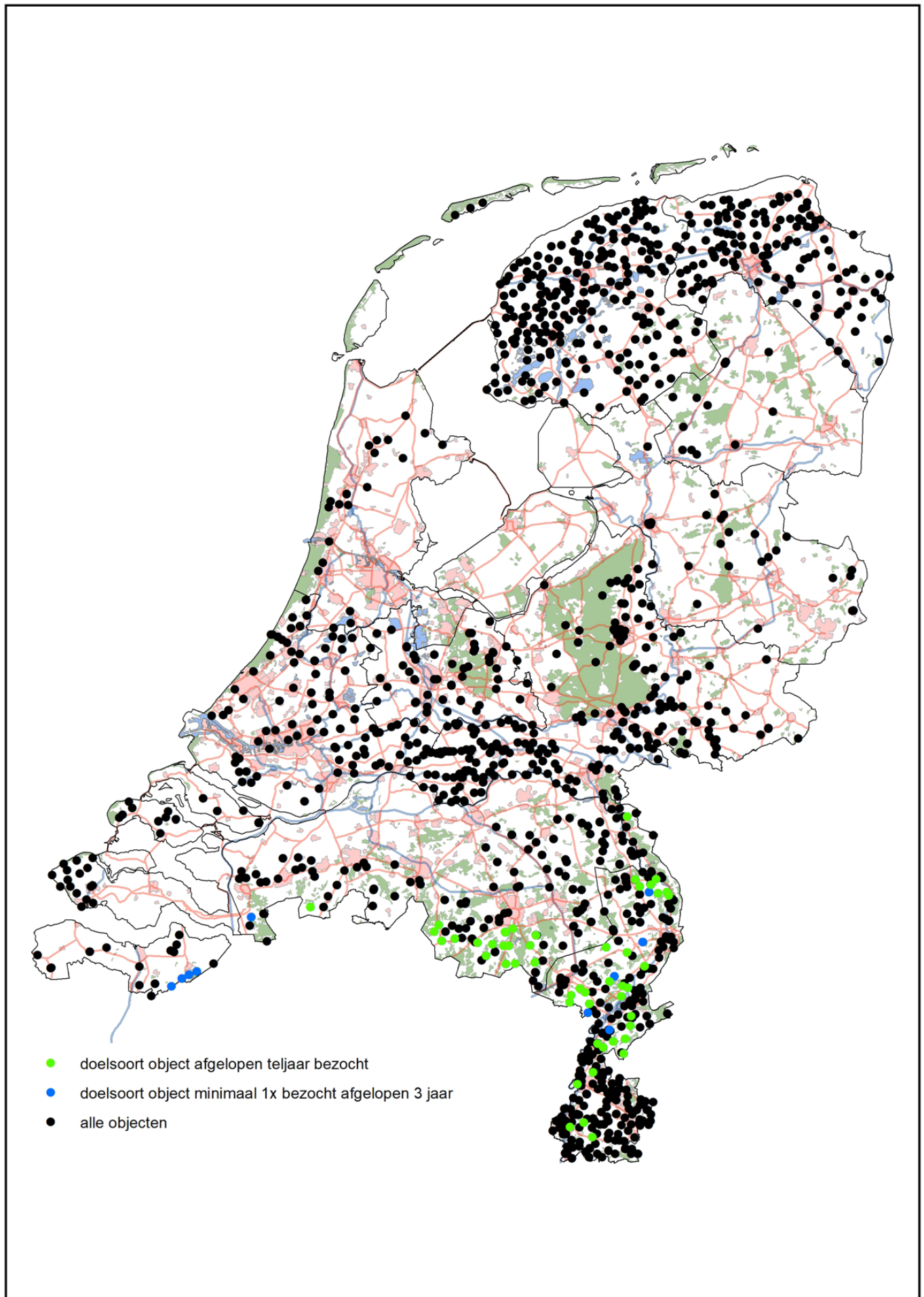
Figuur 6: Verspreidingsbeeld grijze grootoorvleermuis, vanaf 2008. Linksboven periode 2008-2012, rechtsboven 2013-2016 en onder 2017.

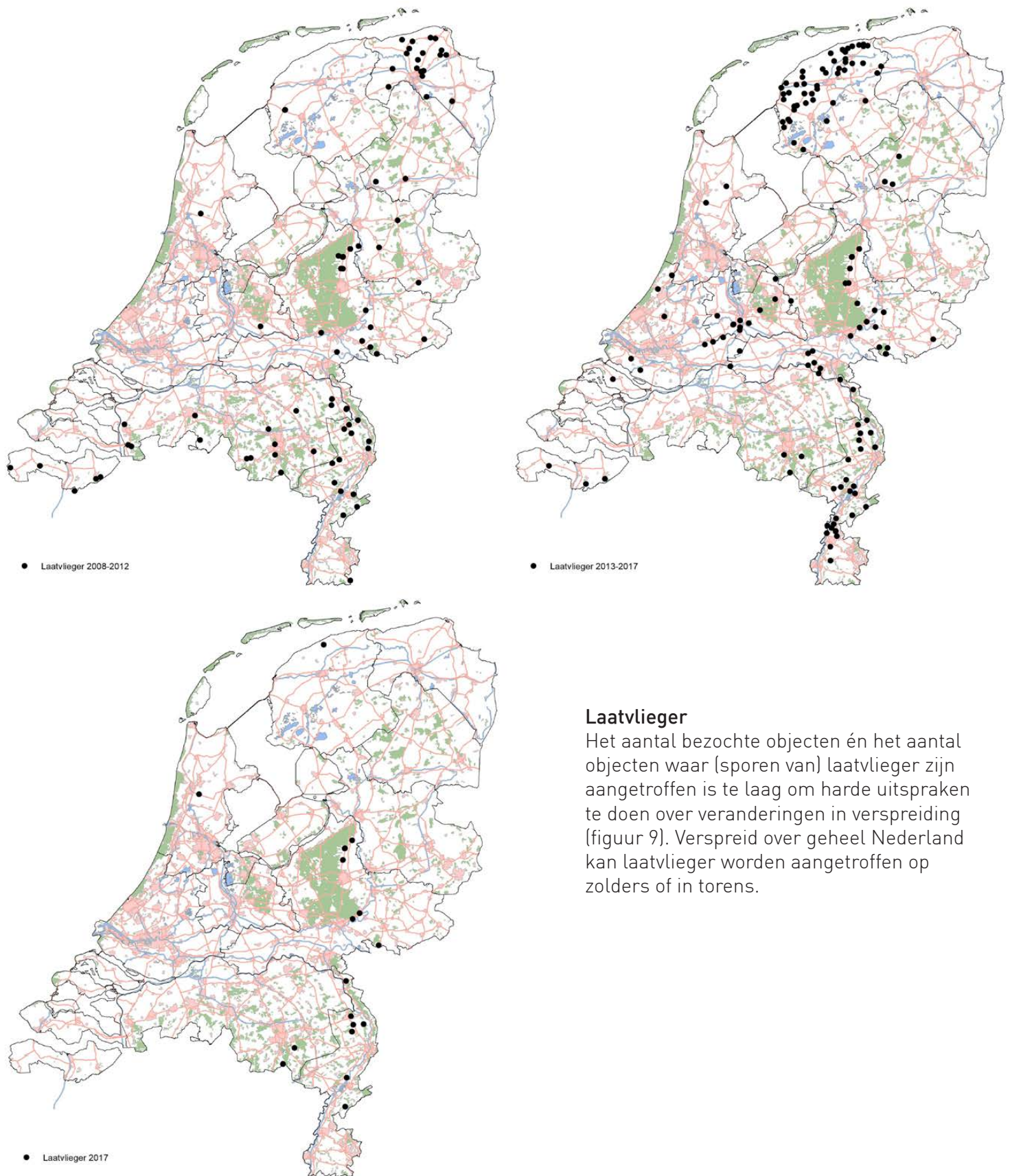
Ingekorven vleermuis

Van de ingekorven vleermuis zijn binnen het bekende verspreidingsgebied (figuur 7) sinds 2013 een aantal nieuwe verblijven bekend. Het algehele verspreidingsgebied lijkt echter kleiner te zijn geworden: de soort wordt in Noord-Brabant niet –meer- op bezochte zolders aangetroffen. De zolders waar ingekorven vleermuis van bekend was zijn wel bezocht (figuur 8).

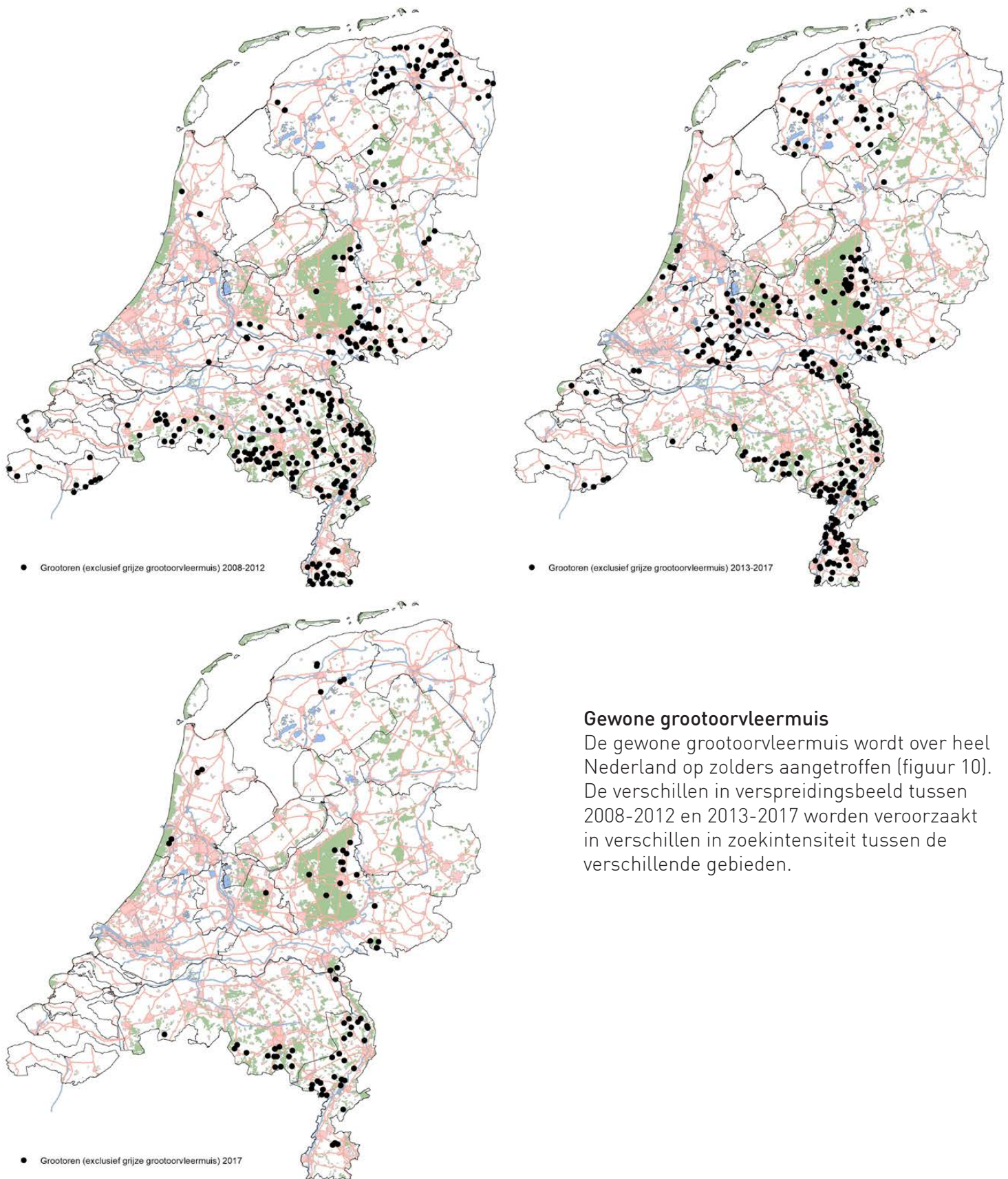
Figuur 7: Verspreidingsbeeld ingekorven vleermuis, vanaf 2008. Linksboven periode 2008-2012, rechtsboven 2013-2016 en onder 2017.

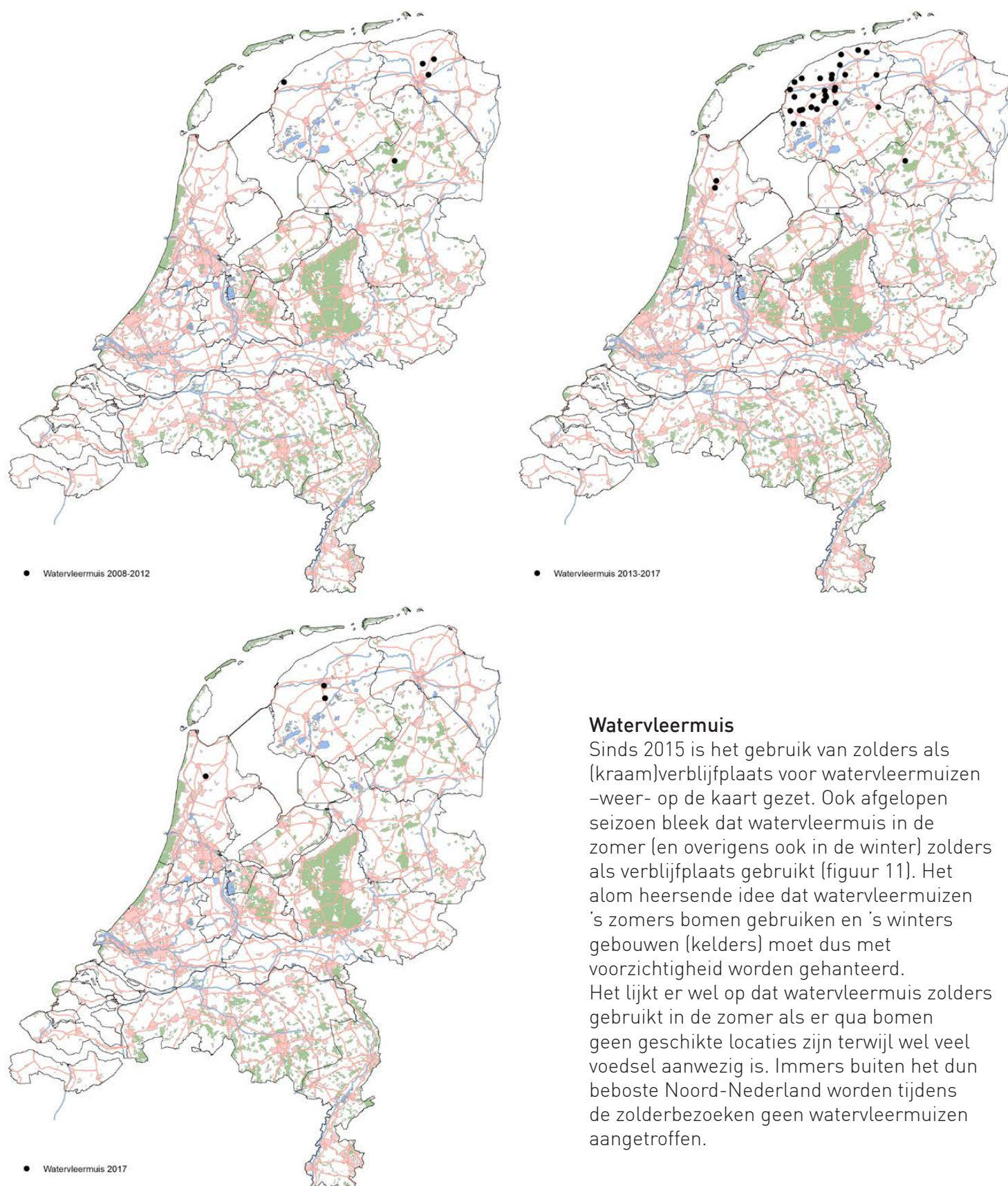
Figuur 8: Bezochte objecten waar ingekorven vleermuis en/of grijze grootoorvleermuis van bekend waren of zijn (doelsoort objecten).

Figuur 9: Verspreidingsbeeld laatzvlieger, vanaf 2008. Linksboven periode 2008-2012, rechtsboven 2013-2016 en onder 2017.

Figuur 10: Verspreidingsbeeld gewone grootoorvleermuis, vanaf 2008. Linksboven periode 2008-2012, rechtsboven 2013-2016 en onder 2017.

Watervleermuis

Sinds 2015 is het gebruik van zolders als (kraam)verblijfplaats voor watervleermuizen –weer- op de kaart gezet. Ook afgelopen seizoen bleek dat watervleermuis in de zomer (en overigens ook in de winter) zolders als verblijfplaats gebruikt (figuur 11). Het alom heersende idee dat watervleermuizen 's zomers bomen gebruiken en 's winters gebouwen (kelders) moet dus met voorzichtigheid worden gehanteerd. Het lijkt er wel op dat watervleermuis zolders gebruikt in de zomer als er qua bomen geen geschikte locaties zijn terwijl wel veel voedsel aanwezig is. Immers buiten het dun beboste Noord-Nederland worden tijdens de zolderbezoeken geen watervleermuizen aangetroffen.

Figuur 11: Verspreidingsbeeld watervleermuis, vanaf 2008. Linksonder periode 2008-2012, rechtsonder 2013-2016 en onder 2017.

NEM Meetnet Zoldertellingen Vleermuizen - april 2018

Tot slot

Het ontbreken van tellingen in Zeeland baart ons zorgen en hoewel waarschijnlijk komend seizoen weer geteld kan gaan worden, willen we vragen of er mensen zijn die (mee) willen helpen om zoveel mogelijk zolders in Zeeland te tellen. Het is een mooie kans om de zeldzame grijze grootoorvleermuis te zien.

De verschillende intensiveringen van tellingen door studenten leveren waardevolle resultaten op. Ken je een student –bijvoorbeeld in de familie- die een stage zoekt: we kijken graag hoe we kunnen helpen. Afgelopen seizoen was het eerste volledige seizoen dat

we het digitale portal gebruiken. Het is even wennen maar het gebruik lijkt goed te gaan. Graag horen we suggesties ter verbetering of hoe het gebruik makkelijker kan, tenslotte is het portal voor de tellers!

Voor vragen en suggesties gebruik het emailadres: NEMzoldertellingen@zoogdiervereniging.nl.

Team NEM Zoldertellingen:
[Marcel Schillemans](#) (landelijk coördinator),
Neeltje Huizenga, Vita Hommersen, Martijn van Oene
en Tom van der Meij (CBS).